

Szerkesztőség:

II-ik kerület 460. házszám
hová a lap szellemi részét
illető közlemények külföldiek.

Kéziratok vissza nem
adatnak.

ABONY

Kiadóhivatal:

SZERDAHELYI JÁNOS
könyvnyomdája, hová az
előfizetési pénzek, a hirde-
tések és ezeknek díjai, va-
lamint a felszólamlások külföldiek.

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZÉPIRODALMI LAP. — MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési díj:

Helyben házhoz hordva és vidékre küldve egész évre 8 korona, fél évre 4 korona, negyed évre 2 korona. Egyes szám ára 16 fillér.

Felelős szerkesztő:

TEMESKÖZY GERZSON.

Főmunkatársak:

VEVERÁN ISTVÁN. VÉLI MIKSA.
Kiadótulajdonos: SZERDAHELYI JÁNOS.

Hirdetmények,

nyiltterek, valamint hirdetési díjak, közvetlen a kiadóhivatalhoz küldendők. Nyilttér scra 1 korona.

Erköles nemesítés.

Minél jobban haladunk a civilizáció magaslata felé, annál hatalmasabbá válik az az igyekezet, hogy az erkölcsöket nemesítsük. Összes kulturális intézményeinknek nyíltan hirdetett, vagy alattomban értett célja az erkölcsi élet javítása s e cél eszközei nemcsak az oktatás és önművelés, hanem azok az intézmények is, melyek munkakifejtésére, a társadalmi rend fentartására vagy a jólét emelésére alkottattak. A humánus intézményeket külön nem is említjük, mert ezeknek erkölcsnemesítő célzata szembeszökő.

Amikor még az államok jogrendje nem volt oly szilárd, mint ma és a hatósági rendszer még fogyatékos volt, különösen az alsóbb néposztályokat csak Istenben való erős bizodalommal, tehát a vallással és hittel, mint az erkölcsök nemesítésére legalkalmasabb eszközzel lehetett a bűn utjáról elriasztani. A társadalmi rend fentartása céljából még ma is üdvösebb a nép vallásos érzületére hatni, mint hatalmi eszközöket alkalmazni. — Mert a vallás megelőzi az erkölcstelen cselekedeteket, a törvény pedig csak a megtörtént büntényeket torol-

ja meg. Ha tehát a vallást annyira lehetne beoltani a népbe, hogy lelke irtóznék a vallás által tiltott cselekedetektől, a törvény végrehajtóinak bizonyára fél annyi dolguk se volna, mint van tényleg.

Sokat gondolkoztak, tettek is már, hogy a valláson kívül is megtalálják az erkölcstelen cselekedetek megelőzésének módját. Így különösen népoktatásunk napról-napra javul s ma már oly színvonalon áll, hogy az európai nemzetek legjobb népoktatásával mérkőzhetik. Ám az iskola, amilyen áldásos is működése és amennyire értékes is az általa megvetett alap, mégis majdnem kizárólag az ifjúsággal foglalkozván, abszolút biztossággal nem vértézi az embert később is erkölcstelenségek ellen. A küzdelmes életbe kilépett, meglelt ember csak az erkölcs iránti érzéket s annak helyes megítélését kapja utravalóul az iskolától, — ezt is csak úgy, ha jellemének hajlandósága van rá és ha nevelése helyes irányban történt. Az élet fordulatai gyakran halomra döntik a legerősebben megvetett erkölcsi alapot, tönkreteszik egy pillanat alatt mindazt, amin tudásuk és jóakaratauk felhasználásával éveken át dolgoztak.

Jóleső örömmel kell tehát fogadni

minden olyan intézkedést, mely az erkölcsnemesítést kiviszi a gyakorlati életbe, ekképen az életben is megelőzvé az erkölcstelenséget.

Hányan törték már azon fejüket, hogyan lehetne megakadályozni a családi élet erkölcsét és szilárdságát aláásó vadházasságokat? Józan eszű praktikus délvideki urak kieszelték a módját, miképpen lehet e bajon legalább részben segíteni. A délvideknek egyes megyéiben, különösen pedig Temes- és Torontál-megyében, nagyon elszaporodtak a hitelszövetkezetek s ezek közül egyeseknek vezetői a nép minden bajára kiterjesztvén figyelmüket, nem csupán a hitel, hanem az erkölcs javítását is feladatuknak tekintik. Így az egyik torontáli községbeli szövetkezet a szaporodó vadházasságok utját akarván bevágni, kimondotta, hogy vadházasságban élőknek hitelt nem ad. Az eredmény meglepő volt, mert mind járt az első évben tizenhatsz ilyen pár érvényesítette házasságát.

Ilyen praktikus intézkedések eszközlésére nem elég a nemes buzgalom, ehhez találékonyság is kell. Kell továbbá hozzá nagy lélekismeret is, hogy felismerve az emberek gyengéit, ha a szükség úgy kíván-

TÁRCZA.

Péter Eszter emlékezete.

(† 1900. Deczember 22.)

Gyászos kertben, szomorú — fűz árnya
Mint megtört szív fájó sóhajtása —
Borul nevedre; hirdetve, hogy te már
Ott vagy, hol reánk az örök béke vár.
Ott a szellemek dicső fényhonába,
Ott vár reád hited koronája.

Boldog vagy te már! Ah de mégis hálás
Szívünknek ugyfáj a megválás!
Nem látni többé tisztos arcod melyet
Nem tett borussá a földi lehellet,
Melyről szeretet s fény sugárza leránk,
Aldott kedélyü, mely erzeső leány.

Ezt a nagy hiányt hogy szokja meg szívünk?
S hogy földi szóval veled nem beszélünk?
Kis asztalodnál, nem hajolsz le estve
A bibliában a „jobb részt” keresve.
Szék asztal szent-könyv gazdállanul áll
Oh jaj örökre! És ez nekünk ugy fáj!

Pusztá lett a ház, hogy árván itt hagyád;
Fájó némaság ütött benne tanyát!
Mélázva jár-kelet benn most két lakója
Kikkel a szived úgy össze volt forva;
Egymásra néznek, sóhajtának . . . s aztán
Könyű fut végig mind kettőjük arcán.

Nem csak ök; óh nem! Százak emelgetnek
Hozván virágít a hü kegyeletnek;

A palmaágot s mirtuszt koszorúnak
Sirodra, melyben poraid nyugosznak.
Nemzeti cselok, eszményért rajongtál
Hü keresztyén és hü honleány voltál.

Végrendeleted ékesen beszéli
S fennen hirdeti nagy lelked eszméit,
Abban az egyház s háza sinces feledve;
Áldozataid fényt hintnek nevedre!
A szegény csángók — bár sóhasem láttak,
Szívökbe zárnak, sirodiban is áldnak.

Aldalak én is, megdicsőült lélek!
Sirod kövéhez meghatoltan lépek.
Neved betűit sorban, egytől-egyig
Megesőkolgatni szívemnek jól esik
És mindenikre, permeteg harmatúl,
Zokogó szívem s szemeim könye hull.

Most Isten veled! S bár a földi forma
Lehullot rólad s vissza tért a porba,
De égi részed, mely szeretett, hevült:
A szent angyalok karába bévegyült.
A földi kincsen égi kincset nyertél:
A végtelen üdv osztályosa lettél!

Vargha László
ev. ref. lelkész.

Golgotha.

A királyhágó égbetörő bérczei között kopár sziklakkal körülvevett hegynek legmagasabb ormán fakesztr áll. Rajta a Megváltó felfeszített alakja. Magát a festményt alig lehet kivenni, csak lábainál olvasható az „I.N.R.I.” felírás. A hegyen egy

háznak romjai vannak. Örmény monda szerint, ez a ház szomorú történetnek vala színhelye.

1711-et irtak. A szabadságharcnak véget vetett a szatnári békekötés. Látszólag helyreállott a béke, de a hatalom mégis börtönbe hurcolta, tömlöczbe vetette azokat a nemeseket, kik a szabadságharc idejében hazájuk védelmére fegyvert fogtak uralkodójuk ellen.

Amazom helyén egykor kiskun Avar Miklós magyar nemes kastélya állott. Ott lakott feleségével Csheörgő Juliával és egyetlen leányával Olgával. Ő is a felkelők sorában küzdte végig a szabadságharcot és volt oka tartani attól, hogy sok más magyar nemes szomorú sorsára jusson. Nem félt a börtöntől, de féltette családját árvára hagyni. A lánya éppen jegyben járt a szomszéd nemes fiával, ifju Pál Pállal.

. . . Éjjel volt. Elkéselt bogarak menedéket siettek keresni a sziklákban. A néma csendet hirtelen léptek zaja zavarta meg. A hegy aljáról öt-hat fegyveres alak igyekszik följutni a kastélyba.

Halk kopogás az ajtón. Avar Miklós siet felnyitni. A fegyveres alakokat látva, ijedten kérdezi, mi járaltban vannak? A vezetőjük, fehér köpenybe burkolt tiszt, tört magyarsággal adta tudára, hogy négyszem közt kíván vele beszélni.

„Uram,” kezdé a tiszt, amikor magukra maradtak, „parancsom van, hogy elfogjam és fedezet alatt elkísérjem. Előbb azonban kérni akarok Öntől valamit. Ezen a vidéken születtem és fiatalabb koromban gyakran fordultam meg Avar uram házában. Megmenthetem az elfogatástól, de azért nagy áldozatot kérek Öntől. Olga lányát régóta forrón szeretem. Adja hozzám feleségül; gondolja meg — szabadsága —”

ja, ezeknél fogva iparkodjanak elérni a célt: az erkölcsök nemesítését. Nem talpraesett dolog-e az emberek pénzsükségletét felhasználni arra, hogy erkölcsüket javítsuk? A zilált anyagi helyzetbe jutott szegény embert ily módon az erkölcs útjára szoritani, nem-e a legnagyobb ellentétje ez az eljárás az uzsorás kapzsiságának, aki magas perccentekkel szipolyozza ki hitelkereső áldozatát és viszi őt az erkölcsi és anyagi bukásba?

Az erkölcs nemesítő hitel példa, mely sok más változásban is követésre méltó.

Lesz-e párbér megváltás?

E kérdésre a felelet — az előzményekből ítélve — nagyon egyszerű. Hát nem lesz s ha lesz: bajosan. — Miért? Mindjárt elmondjuk.

Már sok mindent elsoroltunk e lap hasábjain, amelyeket bizony-bizony a szőnyegen levő kérdés megvitatásánál üdvös s leghamarabb észlelő vezető lett volna nagyobb figyelemre méltatni, mert legyen meggyőződve a tisztelt nép és a vezetőség afelől, hogy tollunkat vezetni annyi jóakarát, mint bármelyik népboldogító szándékát.

Am csak hallgassanak másokra, mi azért figyelemmel kísérjük a mozgalmat s mindannyiszor a szabadsajtó jogánál fogva elmondjuk az igazság útján járó nézetünket, hogy majd egykoron — mikor a párbérmegváltás ügye elért az akadályokhoz — hivatkozhatunk sorainkra, mellyel a kath. egyházköztség nagyon fontos ügyének megoldási módját igyekeztünk önzetlen szándékkal a méltányosság, a kölesönös egyezkedés békés szellemében a kath. hitközség figyelmébe ajánlani, mely sorokból kiviláglik, hogy e lap személyes érdekeken felül állva óhajtván-óhajította a párbér kérdésnek mindkét fél igazságos és jogos érdekében való minél előbbi megoldását úgy és akként, hogy az egyházköztség tekintélye se esorbuljon, a népnek a terhén is könnyítve legyen, de a lelkipásztor méltánylásra érdemes engedékenysége is belátásra találjon.

Mit tapasztaltunk addig? Azt, hogy gyűlésgyűlést ért; ma egy hete az ötödik gyűlés is megtörtént elismerésre méltó rendben és békeségben, azonban az eredmény csak egyoldalú, amennyiben a lelkipásztor méltányos kívánalmaival ellentétesen a nép tovább ment a kívánságokban, a papi jövedelem megnyirbálásában. Ha így végződnék a gyűlések, majd a tizediknél kimondják a sztrájkot, nem fizetnek párbért. Talán ennyire mégsem fognak belemélyedni a dologba?

Avar Miklóst ellenségének ez őszintesége mélyen sértette. Magyar nemes létére büszke volt nevére és azonkívül mindenek fölött szerette lányát és kívánta a boldogságát; nem késett tehát a felelettel:

„Lányomat ilyen módon nem adom el. Ha parancsa van, hogy elfogjon, teljesítse; de lányom boldogságának megrontója nem leszek; egyébiránt Olga menyasszony.”

Ezután behívta Pált, aki ez este éppen náluk időzött.

A tisztnek Avar beszéde természetesen sehogysem tetszett; mégis tehetetlen volt Avarral szemben, mert elfogatására parancsa nem volt. Tudta, hogy Avar a lányát ellenségéhez nem adja, furfanggal akarta tehát kiderítéskölni Olgát, kit igazán szeretett. Meglehet, hogy csinye sikerül is vala, ha Olgának már vőlegénye nem lett volna. Ez a tudat féltékenyvé tette és szerelmének vak dühében parancsot adott katonáinak, hogy Pált fogják el. Ha övé nem lehet Olga, ne legyen senkié. Ráfogja, hogy lázadó. Ki fog kételkedni, hogy nem az? Sirás, könyörgés mitsem használ, a szegény ifju nemest erős őrizet alatt elzipelik. Fájdalmasan zokog Olga, reszketve int bucsut a távozóknak.

Csendesség a vadregényes tájon. A hold mélézva simul nyugat felé. Minden alszik, a szellő is pihen. Mily fenséges idő, mintha a természet új életre ébredne. De míg keblünk möhön hullámoz, míg szemünk bámulva nézi a kies tájat, fent, a ház falai között mely szomorúság uralkodik. A sok csapás egészen meglőrtte Avar Miklóst. Felesége meghalt, lánya sinlődik. Ő is tehetetlenül, betegesen fekszik ágyában. Leg-

A ma egy heti gyűlés 7000 koronát állapított meg, mely összegbe bele értendő a lelkésznek tulajdonképpeni törzsfizetése, két s. lelkésznek javadalmazása és élelmezési költsége, a két sekrestyés díjazása és a keresztes, esketési, temetési stóla megváltása. Ha a 7000 koronából leszámítjuk a plébánosnak fent elsorolt kiadásait, kérdjük, mennyi lesz a plébánosnak a törzsfizetése? S vajon mennyi tulkiadást fog ennek a 7000 koronának beszédési és kezelési költsége maga után vonni, ha a nép az iskolaszék mellőzésével, külön tisztviselőkre ruházza a gazdálkodást?

Hogy miként fog a népgyűlés elé terjesztett terv végrehajthatni, külön tanács által-e, vagy az iskolaszék fogja-e kezelni a párbért az iskolaadóval együtt: arról beszélni még korai minthogy ez egyösség még nem történt meg, már pedig ez a legelső és legfőbb mozzanat s csak azután következnek a végrehajtóbizottság megválasztása és a kivétel módjainak megállapítása. Egyesség nélkül lehet ugyan gyűlést tartani akár mennyit, bizottságot is választhatnak, sőt a kivétel mikéntjéről is tanakodhatnak: mind hiába való fáradság. Először kezdhetik a dolgot — mint az utóbbi népgyűlésen — akár százszor is, még sem lesz vége sohasem. Nem lesz vége, mert a nép vezetősége gyűlésről-gyűlésre folyton-folyvást nyirbálja a papi javadalmazást, téveszti szem elől a leglényegesebbet, azt t. i., hogy a párbérmegváltás csakis a pap és a nép érdekeinek kölesönös mérlegelésével, kölesönös egyezkedésével és beleegyezésével jöhet létre. — A hitközség nagylelkű papja a lehetőség határáig ment engedékenységgel, ugyanarra, hogy az általa javasolt összeg (még ha a kukoricza árát vesszük is alapul) csak felét teszi ki a régi, a canonica visitation alapuló papi javadalmazásnak; ha azonban buzát veszünk alapul (mit a canonica visitatio előír) úgy az a 7000 korona éppen egyharmad része a régi párbér jövedelemnek. — Eddig 6-8 koronát fizetett a munkás nép gabonában és pénzben, most csak 3 korona volna a párbér s mégsem kell. Hozzáveszik a javadalmazáshoz a stóla fizetségnek megszüntetését s mégis kevesebb összeggel, 2 koronával talán még ennél is kevesebb összeggel hajlandók csak a lelkészi fizetéshez hozzájárulni. (?)

Mi szívünkön viseljük és viseltük e lap több cikkében a nép anyagi helyzetének javítását, kulturális fejlődésének előmozdítását, de már engedjen meg a tisztelt nép és vezetősége, olyan párbér megváltási okoskodással minő az utóbbi népgyűlés tervezetéből kitűnik az ügy nem fog dűlőre jutni soha.

Ez az eljárás nem veszi figyelembe a másik fél engedékenységet; ez nem egyezkedés, ez erőszakoskodás; securalisatiója, magyarul: erőszakos módon való megnyirbálása a papi javadal-

érzékenyebben a lánya boldogtalansága bántotta. Négy éve sorvad már. S bár szívesen életével váltotta volna meg Olga boldogságát, nem segíhetett rajta. Nem tudta, hol van Pál, hiába kereste az ország minden zugába. Nem volt halvány világsugár sem, mely sejténi engedte volna a vigasztalás hajnalát. Olga érezte, hogy viszont fogja látni Pált és hogy Pál még mindig szereti. Édes atyja betegágyát egy percze sem hagyta el. Egymást vigasztalták. Majd erőt vett magán Avar Miklós, kiakart ugrani, majd szitkot akart szórni elete megrontóira, de már az első szónál imára fordult ajka s mindketten együtt imádkoztak a Mindenhatóhoz. Álomba merültek. A hold hivatató fényt árasztott reájok.

... Sötét börtönben sinlődött Pál. Vádolták, hogy összeesküvő. Mégis négy év múltán kitűdött ártatlansága. A hatalom ugyan nem adott hitelt a fogoly szavának, végre azonban maga a vádoló tiszt, megtörve a szörnyű lelkifurdalások súlya alatt, bevallotta, hogy Pál ártatlan.

A fiatal nemes alakja megtört, szánalmas, kínos szenvedései közben csak egy remény tartotta benne a lelket, hogy mégis csak tán viszont fogja láthatni még egyszer a forrón szeretett lányt, — mátkáját. Könnyű szívvel vette kezébe a kárpótlást, a szabadságát biztosító levelet.

A hold hivatató sugarai még nem törtek meg. Halvány fénye átszűrődik a szoba ablakán, így pislog az alvókra, odafenn, az elkülönített kastélyban. Mosolylyal ajkán alszik Olga. Boldogságról álmodik. A hold, mintha ősmerné érzelmeit, erősebben hivatgatja. Ellenállhatatlan erő vezeti Olgát. Kinyitja az ajtót és kilép rajta. Nem lát, csak érez. Magasságba vágyik. Koromfekete haja hullámokban csüng alá. Mint valami tulvilági

mazásnak. Már pedig ha a dolog így áll, pedig nem áll másként, akkor az egyházi és világi főhatóságok a „névsor irásokkal” támogatott kérényeket jogos és igazságos erejüknek nem fogja tekinteni. — Aztán a párbér megváltás ügye nagyon is megháborgatta már a kath. hitközség belbékéjét, izgalomba hozta s abban is tartja jó idő óta, felős, ha rövidesen megoldást nem nyer ez a fontos kérdés — nem-e fogja az egyházi főhatóság beszüntetni annyival is inkább, mivel holmi szocialisztikus ize is kezd lenni a dolognak. Agállal tekintünk a párbér megváltás által felkavart hullámok felé, féljük a szegény népet, nem-e fogják azok a hullámok a jó papnak a nép terheinek könnyítésére irányuló jó akaratát veszélyeztetni?!

Éreztesse a kath. hitközség is érdemes papja iránt a méltányosságot, nagylelkűséget s akkor a jóindulat nem lesz veszélyeztetve sem a párbér előnyös megváltása, amely a szegény munkás nép vállát rövidesen jókora tehertől könnyítené meg. Az utóbbi népgyűlés tervei e nagyon óhajtott megkönnyebbülést aligha fogják eredményezni. A ki nem hiszi, várhat pár esztendőig.

Különös jelenség, hogy a nép azon egyénekkel szemben szűkmarkoskodik (minők pap, tanító, kántor stb.) akik a legközelebbi állanak vallási és közművelődési érdekeik szolgálatában; azok irányában mostoha a nép, akik a bölesőtől a koporsóig mellettük és értük tevékenykednek. Kezd napról-napra világosabb lenni az a böles mondás, hogy „a nép olyan mint a sors, játsza emel és mosolyogva ver le!” Igazmondó.

Meghívó.

Abból az alapelvől kiindulva, hogy „Segíts magadon, az Isten is megsegít.” — egymás támogatására, a legsúlyosabb csapás, a halálozás alkalmával nyerendő segítség szempontjából egy általános temetkezési egylet létesítését vettük tervbe.

Alig lehet közöttünk — a szegényebb sorok között — család apa, anya, a ki ne érezte volna, hogy ha egy-egy családtag elhunyt az élők sorából, a kedves családtag elvesztése fölötti lelki fájdalomhoz odaszegődik a nehéz gond is, hogy a föltétlenül szükséges temetési költséget honnét teremtsük elő, kivált ha a csapás váratlanul ér bennünket, ha nincs mihez nyúlnunk, ha nincs kihez fordulunk.

Alig van nagyobb város, vagy község, hol ily intézmény ne éreztetné jótékony hatását, ha annak vezetése becsületes, önzetlen férfiak kezében van. Itt van a mi városunk van is a róm. kath. temetkezési egylet, mely felekezeti módon bár,

lény repül fülemlék után — boldogságához. Sziklák meredekői fölött elsiklik, igyekszik föl a legmagasabb csucsra. Hajmeresztő ügyességgel jár. Most eltűnik, majd megint felbukkan valamelyik kiálló sziklán. Tekintetét az égre szegezi, nézi a holdat, mely mindig feljebb, mindig feljebb hivatgatja.

Lent, a sötétségben, egy vándor bandukol. Fáradt, bágyadt tagjait csak vonszolja maga után. Éjjel-nappal jött idáig. Nincs már messze a céltól; talán kibírja még egy rövid időig. Fázik, rongyait szorosabban huzza össze meggubasztott testére. Vizsgálja az ismerős tájat. Gyorsítja lépéseit. Már látja a sziklavárat. Lihegve fut közelebb. Mohón szívja a levegőt, keble kimerülten hullámozik. Ki ott! . . . ott! . . . egy alak . . . oly ismerős . . . haja leng . . . „Olga!!! . . . Olga!!! . . .” kiáltja és rohan hozzá. De jaj — szerelmes ég, látja, hogy az alak megrezzen s ijedten nyitja fel szemét . . . hallja sikoltását, amint egyensúlyt veszítve esik le a mélységbe.

Ifju Pál Pál, a vándor, örülten fordítja vissza lépéseit. A föld bideg porában élettelenül fekszik az ő egyedüli reménye. Megüvegesedett szeméi elárulják, hogy boldog már. Oh, Olgám! ébredjél! s csókkal halmozza el a lelketlen testet. Eljöttem hozzád, téged még egyszer látni. Isten! Jaj, szívem! . . .

Boldogok mindketten.

Erdélyben máig is mutogatják az örmények azt a sziklát, melyről a boldogtalan jegyesek lebuktak a mélységbe, közös sirjukba.

Ifj. Szakall Kálmán.

de mégis nagyjótéteményben részesíti tagjait a megpróbáltatások idején.

Ha nem volnának hasznára a közönségnek, a tagoknak, bizonyára nem is maradhatnának fenn évtizedeken köröszül, nem részesülnének a megfelelő pártolásban.

Ily — felekezet nélküli, — általános temetkezési egyesület létesítése céljából a napokban egy szűkebb körű értekezletet tartottunk, melyen megbeszéltük — többedmagunkkal — a módozatokat, melylyel ez üdvös intézményt létrehozhatjuk.

Ennek az értekezletnek a megbízásából felkérjük mindazon lakostársainkat, kik érdeklődéssel viseltetnek e dolog iránt, hogy e hó 15-én vasárnap d. u. 3 órakor, a városháza tanács-termében tartandó nagy értekezletre minél számosabban, nem, vallás és rang különbség nélkül megjelenni sziveskedjenek, a midőn is az egyesület célja, az alakítás módozatai bővebben fognak tárgyalatni, a kidolgozott alapszabály felfog olvastatni, illetőleg tárgyalatni, s az egyesület a fejleményekhez képest — ideiglenesen meg is fog alakítatni:

Egyetértésben a legkisebb dolgok is megnövekszenek, széthúzásban a legnagyobbak is össze omlanak.

Abony 1901. december 6.

DOBOZY GYÖRGY

az ipartestület elnöke.

POLYA LÁSZLÓ

BAJÁRI BÉNIÁMIN

a függetlenségi 48-as kör elnöke.

a népkör elnöke.

A rózsafák teleléséről

A rózsafák igen sokszor nem a szigorú tél miatt telelnek szabadban rosszul, hanem azért, mert nem a kellő időben és móddal lettek azok befedve. Eltekintve attól, hogy némely vidéken és némely rózsafajokat egyáltalában nem szükséges télen befedni, — általában az a helyes eljárás, hogy a rózsafákat a szabadban a tél bekövetkeztével ellátjuk takaróval. Az időpontot tekintve, nem szükséges a rózsafákat mindjárt az első s tényleg gyengébb természetű hideg időjárás alkalmával befedni, hanem be kell várni azt, amikor a falombja nagyjából lehullott, ami biztos jele annak, hogy a galylyak megvannak érve; továbbá ha a higany 5% alá nem szállt, felesleges s gyakran káros a takarás; egyébként pedig mindig a helyi klimatikus viszonyokat kell figyelembe venni. A befedési módjára nézve nagyon különbözők a nézetek és eljárások; sok helyütt csak szalmával, másutt trágyával, rózsével, falommal, ruhadarabokkal s földdel történik a takarás.

Nem állítjuk, hogy az egyik vagy másik agyaggal takart rózsafák nem teleltek volna jól, de azt bizonyosan tudjuk, hogy mindez ideig mégis csak a tiszta porhanyós földdel takart rózsafák telelnek a legjobban, akár milyen hideg télben is; mert a lehajtogatott rózsafa koronája, ha porhanyós földdel takartatik be, annak minden hézagai ki van töltve földdel s így nem képződhetik penészedés, elrothadás s nem szolgálhat telek helyéül mindenféle elődsinek, amit más anyagokkal takart rózsafáknál elég gyakran tapasztalhatjuk. S aztán a földdel betakart rózsafa megfagy ugyan a földdel együtt, de ugyan csak tavaszkor azzal együtt természetes módon ki is enged; míg ellenben a szalmával, trágyával vagy falommal takart rózsafa koronáját egy ideig az anyag bomlása következtében mindig hó veszi körül; de a nagyobb, pláne száraz hideg, mondják: 15% bekövetkeztével bizony megfagy nemcsak a takaró anyag, de örökre a rózsza is.

A földdel való takarásnál célirányos a rózsafa koronájához mérten kisebb vagy nagyobb ársányom mély gödröt ásni s ebbe hajtogatni azokat, úgy azonban, hogy a törzsnek is egyik része föld alá jusson. Ha száraz s esős télre van kilátás, és ha a rózsafa törzse még fiatal volna, úgy akkor tanácsos még ezt is tengeri szárral vagy ilyesfélével vékonyan (a napsugarak ellen) befedni.

MI UJSÁG?

Csupkay Ferencz.

Egy becsülettel megfutott pályát,

egy közhasznú, boldog családi életet metszett el a halál e hó 4-én; Csupkay Ferencz, m. kir. posta mester, Abony város tanácsnoka, hosszas szenvedés után elköltözött közülünk, bevégezte

szenvedések által megtört életét. Csupkay Ferencz, Egerben született 1839-ben, 30 évig volt itt posta mester, mely hivatásában példás lelkiismeretes munkálkodással érdemelte ki polgártársai elismerését. Közéletünkben igen tevékeny szerepet vitt, a polgári iskola, a színművészet házában létesítésénél egyik elsőrangú tényező volt, a tanácsnak buzgó, szorgalmas tagja, a casinó, a a róm. kath. olvasókör, a népkör és más kultur, egyesületeknek áldozat kész tagja volt a boldogult, kibén közéletünk egyik vezér alakját vesztette el. Gazdag élet — tapasztalatával, ember szeretetével közbecsülést vívott ki. Temetése pénteken d. e. 9 órakor volt. A sirnál Temesközy Gerzson, lapunk szerkesztője bucsuztatta el barátaitól s a közélet terén munkatársaitól. Legyen áldott emlékezte.

— **Uj szabályrendelet.** A megye múlt hó 25-én tartott közgyűlésén Abony város új hivatali szervezeti szabály rendelete jóváhagyott. E szerint a főjegyző mellett rendszeresített két okleveles segédjegyzői állást betöltők véglegesítésére nézve a közgyűlés nem sokára intézkedni fog. A tervezeten több módosítás történt.

— **A vakok perselye.** Az anyakönyvi hivatalban elhelyezve levő s az országos vakokat gyámolító egyesület perselye múlt hó 29-én Mészáros István II. bíró, Gulyás Mihály és Szerdahelyi János tanúk előtt szabályszerűen felbontatván, abban 2 korona 32 fillér találtatott, mely összeg rendeltetési helyére azonnal elküldetett.

— **Bucsu.** Abonyból távozandó jóakaróim, barátaim ismerőseimnek szíves emlékébe magamat ajánlva, őket bucsuzólag üdvözlöm.

Kunfalvy György
okleveles gyógyszerész.

— **A vásárügy rendezése.** Hegedűs kereskedelmi miniszter több vidéki városhoz leiratot intézett, a melyben az illető városok vásártartási jogaira nézve kér felvilágosító adatokat. A szóban forgó adatgyűjtés a vásárügy országos rendezésének előmunkálata. Minthogy ez idő szerint számos apró községnek van vásárjoga, ez pedig zavarólag hat egyes vidéki központok fejlődésére, a vásárügynek egységes alapon való szabályozása e bajnak előre láthatólag elejét veszi.

— **Iparosok figyelmébe.** A kereskedelemügyi miniszter egy rendeletet bocsájtott ki, hogy vásárok alkalmával — kérdés esetén — az árusító iparos igazolni tartozik készítményeinek jogos árusítását. E végből ajánljuk, hogy vásároló iparosainknak zsebeikben legyen az iparigazolványuk.

— **Pestvármegye jövő évi költségvetése,** a most volt megyei gyűlésen került tárgyalás alá. Kiadásul 657'003 korona 16 fillért, bevételül 657'039 korona 16 fillért irányoztak elő s így az évi mérleg 6 korona felesleget tüntet fel.

— **Népmozgalmi adatok.** Folyó év november havában a születettek száma 59. (előző év november havában 43) fiú 31, leány 28, róm. kath. 51, ev. ref. 8. — Házasság kötöttség 30, (múlt év november havában 25) r. kath. vallású nővel ugyan olyan vallású menyasszonnyal 29, ev. ref. vallású nővel r. kath. vallású menyasszonnyal 1. Ezek közül özv. férfi özv. asszonnyal 2, özv. férfi hajadonnal 5, vidékről hoztak egy menyasszonyt. — Elhalt 21 egyén, r. kath. 15, ev. ref. 4. izr. 2, 9 finemü, 12 nőnemü. Elhalt öngyilkosság folytán 1, tüdőgümőkórban 8, agyhártyalobban 2, tüdőlobban 2, veleszületett gyöngeségben 2, tüdőlegdag, szivbillentyű elégtelenség, görcsök, eskór, gyermekaszályban 1—1.

— **Érdekes statisztikai adatok.** Igen sokan panaszkodnak folyton, hogy az egyházi politikai törvények mennyire ártanak a katolikusoknak. A számok beszélnek és a számok bizonyítják, hogy ezek a panaszok mennyire nem jogosultak. A kormánynak az 1900. évről szóló statisztikai jelentése tartalmaz többek közt egy kimutatást arról is, hogy a gyermekek vallására vonatkozólag kötött megegyezésekből az egyes felekezetekre milyen nyereségek és milyen veszteségek esnek 1896-tól 1900-ig. Ez öt év alatt a katolikusok csak nyertek, a protestánsok csak vesztek. Magában a jelentés évében a római katolikus egyház nyert 1221 lelket, a görög katolikus egyház 27 lelket. Ellenben vesztek a görög keletiek 234, az ág. evangélikusok 440, az ev. reformátusok 487, az unitáriusok 18, a zsidók 79 lelket.

— **A katonákat aratásra nem szabadságolják.** Adtunk már hírt arról, hogy a katonai körökben ama tervvel foglalkoznak, hogy a katonákat aratásra szabadságolják. Az idén

Cseh országban tettek e tekintetben próbát de — mint egyik fővárosi lapból olvassuk — nem sikerült, mert a néhány hétre szabadságot katonák részben nem kaptak aratást vagy más munkát, részben pedig lumpolással töltötték el a szabadság időt, nagyon kis részben s csak a földbirtokokosok fiai végeztek aratási munkálatokat. Hát Cseh országban így ütött ki; próbálják meg a magyar katonákkal, majd dolgoznának azok.

— **Mérik a határt.** Az új kataszteri felmérések, — mit az új telekkönyvi betét szerkesztés fog követni — a nyár folyamán megkezdettek, erről a hivatalos értesítés az előjárásához leértezett. E fölött érdekes párbeszéd folyt két polgártársunk között:

— Mérik a határt sógor megint.

— Mit mérnek azon, ugysem lesz az nagyobb.

— Nem is azért hogy nagyobb legyen, hanem hogy nekünk is jusson.

— Az már más, úgy jó lesz.

— **Czukorrépa termelők értekezlete.** A m. kir. földmívelésügyi miniszter egy szaktanácskozmányt óhajtott egybehívni, mely a cukorgyárosok és cukorrépa termelők közötti viszonyt volna hivatva szabályozni. Hogy ezen a szaktanácskozmányon vármegyénk érdekei is kifejezésre juttathatók legyenek, a vármegyei gazdasági egyesület elnöke Gróf Keglevich Gábor a teendő javaslatok megbeszélése végett december hó 9-én d. é. 3¹/₂ órára gyűlést hívott össze. A gyűlés — melyre a cukorrépa termelők ez uton is meghivatnak — Budapesten a vármegyeház kis termében fog megtartatni.

— **A tinta veszedelmei.** A bakteriologiai vizsgálatok kiderítették, hogy a legtöbb tintában penészgombák és más baktériumok vannak, különösen pedig abban, mely nyitott tintatartóban áll. Így magyarázható amaz éppen nem ritka dolog, hogy tintás tollal ejtett jelentéktelen sérülés után az illető néhány nap alatt vérmérgezésben elpusztul. Sok gyermeknek meg van az a rossz szokása, hogy a tintás tollat szájába veszi, vagy pedig a füzetet ejtett tintafoltot lenyalja s így eme káros baktériumok a nyállal a gyomorba kerülnek s ha nem is okoznak vérmérgezést, de komoly megbetegedés alapját képezhetik. A tanítók és szülők kötelessége, hogy a gyermekeket a veszedelemre figyelmeztetve az elterjedt rossz szokástól elszoktassák.

— **Ingyenes Karácsonyi ajándék.**

Hát ez bizony egy kissé furcsán hangzik a mai pénzhiányos világban. Pedig igaz! A Pesti Napló Magyarország — e legrégebb és legelőkelőbb napilapja kedveskedik vele előfizetőinek. All pedig ez az ajándék egy értékes kötetű és gyönyörű díszműből, a „Költők Albuma”-ból, amely közel félézáz költő műveiből közöl válogatott szemelvényeket, költészetünk gyöngyeit, lelki gyönyörűségét minden művelt magyar embernek. A díszmű mely először a Lampel Róbert cs. és kir. udvari könyvkereskedésének kiadásában (50 korona bolti áron) jelent meg, s a melyet Dr. Radó Antal a Kisfaludy-Társaság tagja szerkesztett, a Pesti Napló ez új kiadásában a tavalyi Hymfy Albumnál jóval nagyobb formában, gazdagon illusztrálva és rendkívül díszes, jelentéktelenül bővített kiadásban fog megjelenni. A Költők Albumát a Pesti Napló új kvart kiadásában minden állandó előfizető karácsonyi ajándékkul megkapja. És megkapja díjtalanul az is, aki ez év bármely napjától egy félévre megszakítás nélkül előfizet a Pesti Naplóra.

— **A fiu köszönete.** Tek. Müller Albert ur, Budapest, V., Vadász-utca 24. Mióta a kettős villanydelejes keresztet öntől megrendeltem, anyám folyton viseli és megvagyok róla győződve, hogy kitűnő hatása van és csak az ön készülőke R. B. 86957 adta vissza anyám egészségét. Számtalan halála vagyok lekötelezve annak, a ki ezen kitűnő szert feltalálta és bátorodom az ön készülőket mindenkinek ajánlani. Kiváló tisztelettel Horváth János, Terestyénfa, Vas-megye.

— **Magyar műlapok.** A „Könyves Kálmán” magyar mű kiadó társaság illusztrált katalógusban adta ki azoknak a képeknek és dombor műveknek a jegyzékét a melyeknek reproductiói a vállalat révén szerezhetők meg. A képek között csak néhány van idegen, a többi mind magyar művész munkája. A füzet már azért is érdekes, mert magyar kiadó magyar nyelven ilyet még nem adott ki. Ez az első s tartalmassága gyönyörű, művészi kiállításáról tanuskodik, hogy a társaság sikeresen versenyez a külföldi műkiadó vállalatokkal. Az illusztrált katalógust a vállalat (Budapest, VIII., Kerepesi-ut 17.) kívánatra minden műbarátnak szívesen megküldi díjtalanul.

Legalkasmassabb KARÁ-
CSONYI és UJÉVIÜDVÖZ-
LŐ KÁRTYÁK, NÉVJE-
GYEK a legolcsóbb árak
mellett szerezhetők be

**Szerdahelyi János könyv-
nyomdájában.**

Uj bor, de jó bor.

Tisztán kezelt, sajáttermésű **jó új bor**
Máthé Józsefénél literenként
26 krajczáron kapható.

SZŐLŐOLTVÁNYOK

szokványminőségben.

A legkiválóbb 42 bor- és csemegefajokban fajtisztán,
teljes jótállással.

ÉLŐKERITÉS.

Gleditschia csemeték és magvak.

Uradalmaknak, községeknek három évi
törlesztésre is adatik.

Óriás tövisű, igen gyorsan fejlődő sövénynövény. Ez
az egyedüli, melyből oly örökös kerítés nevelhető
pár év alatt, rendkívül csekély kiadással, melyen
nemhogy ember, de semmiféle állat még az apró
nyulak sem hatolnak át. Minden rendeléshez rajzok-
kal ellátott útietési és kezelési utasítást mellékeltek.
Ezer csemege elég 200 méterre. — Ára 6 frt.

Diócsemeték.

Óriási jövedelmet biztosító
voltánál fogva ennek te-
nyészése számos gazda-
ságban az utóbbi időben
rendkívül elterjedt.

Szines fénynyomatú főárjegyzék ingyen és bérment-
ve küldetik minden rendelési kötelezettség nélkül.
Az árjegyzéken kívül még egy olyan könyvet kap ez-
zel, ki azt címére ingyen és bérmentve küldetni ké-
ri, mely nincsen az a ház, vagy család, hol annak
tartalmát haszonra ne fordítanák, városon, falun,
pusztán, gazdag vagy szegény családnál egyaránt.
Igy még azoknak is igen érdekében áll, kik rendelni
semmit sem akarnak, mert benne számos oly köz-
lemények foglaltatnak, melyek mindenkinek nagy
szolgálatot tesznek. Czim:

„Ermelléki első szőlőoltvány-telep” Nagy Gábor
Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid. 7—20

Csak **RETHY**-t fogadjunk el!
A valódi pemetefű-czukorka kék
papirdobozokban kapható s min-
den dobozon a készítő: **RETHY**
BÉLA aláírása olvasható. Eltérő
készítmények mint hamisítvá-
nyok visszautasítandók.

4-7

Pintér Testvérek utóda WUSZTL ALAJOS

fűszer, csemege, vas, konyha berendezési cikkek és ásvány-
vizek kereskedése

— A B O N Y. —

Van szerencsém a n. é. közönségnek b. tudomására hozni, hogy
I-ső rendű porosz gáz Coksz és **I-a darabos kőszén** állan-
dóan kapható és 100 kg. felül bármikor házhoz szállítom.

A téli időny közeledésével bátorkodom kitünő valódi orosz theámat,
első rendű rumokat, eredeti palaczkokban, nemkülönb. thea süteményeimet
dus választékban, ajánlani.

Minden esütörtökön friss kassai Frankfurter.

Kitünő minőségű pergetett méz **1 kg. 1 korona.**

Olcsó árak!

Pontos kiszolgálás!

Legalkalmasabb karácsonyi és ujévi ajándékok bevásárlási forrása.

Alulírott tisztelettel hozom tudomására a nagyérdemű közönségnek,
hogy eddigi

Órás és ékszerész

üzletemet a (r. kath. templommal szemben) bekövetkező szt. karácsony napjára
a legalkalomszerűbb tárgyakkal egészítettem ki.

Üzletemben **zenélő szent kápolna képek** s egyéb maradan-
dó értékű, ünnepi ajándékok szolgáló tárgyak jutányos árak mellett készpénz,
esetleg törlesztéses árakon is beszerezhetők. Ugyisint órák és ékszerek.

Midőn üzletemet megtekintésre ajánlom; egyszersmind legszolidabb
árak mellett pontos és kifogástalan kiszolgálást ígérek.

Abony, 1901. évi november hó

A nagyérdemű közönségnek alázatos szolgálója

ROSENZWEIG J.

órák és ékszerész.

Legalkalmasabb karácsonyi és ujévi ajándékok bevásárlási forrása.

Új! Aranyozó,

melylyel mindenki azonnal
mohatán újra aranyozhat:
tükör és képek, tet. szobrot,
virágasztal, templomesztály stb. — Egy üveg ecettel
80 kr., 1 literes üveg 1.50, 1/2 literes nagy üveg 3 frt.
— Sport-cikkek, gyermek játékszerek, háztartási-
es ebédő asztali kellekek utazás- és betegipolashoz való
tárgyak felül nagy képes árjegyzéket bérmentve küld

KERTÉSZ TÓDOR Budapest, IV., Kristóf tér.

BUTOROK

a leggyorsabból a legfőbb
kivételig legjutányosabban kaphatók úgy készpénzert, mint

részletfizetésre

Ehrentreu és Fuchs Testvérek-nél
Budapest, VI., Teréz-körút 8. (Andrássy út
közéleben.)
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

NÖTHLING VILMOS magkereskedőnél

Budapesten, Calvin-tér 9.

kaphatók a legjobb gazdasági, konyha-
kerti, vetemény- és virágmagvak.

Arjegyzék ingyen és bérmentve.

Kérjük csak Neustein Fülöp csak- hashajtó-piruláit,

melyek évek óta kitűnőeknek bizonyultak és előkelő
orvosok által könnyű hashajtó- és feloldó-szerűl
ajánlatnak. — Egy doboz (15 pirula) 30 fillér.
Minden gyógyszerertárban kapható.
Neustein-féle gyógyszerertár, Bécs, I., Plankengasse 6.

Dupla villanydelejes kereszt vagy

csillag. R. B. 86967. sz. **Gyógyít**
mellett: **köszvény, reuma,**
asthma (nehéz lélegzés), álmat-
lanság, fülzúgás, nehéz hal-
lás, epilepsia, idegesség, étvágyta-
lanság, sápkór, fogfájás, migren,
tehetetlenség, influenza, valamint minden
idegbetegségnél. Azon beteg, aki 86967. sz. ké-
szülékem által legtejjebb 45 nap alatt meg nem gyógyul,
azonnal visszakapja a pénzt. Ahol már semmi sem
használt, ott kérem az én készülékemet megkísérletni;
még ugyek győződve készülékem biztos hatásáról.
A kis készülék 4 kor. A nagy készülék 6 kor.
könnyebb betegseknél idült betegseknél alkai-
alkalmazandó mazandó
A központi étaru-üzlet hely székfűd utánvettel vagy elő-
leges fizetéssel a bel- és külföld részére:
MÜLLER ALBERT BUDAPEST, Vadász-utca 42/H. O.
Kálmán-utca sarok.

DEHMAL KÁROLY

zongora-gyáros
kizárólag kitünő külföldi gyártmányok
raktára és kölcsönző-intézet
Budapest, IV., Károly-körút 20.

Magyar festék-, kencze- és lakkgyár

KRAYER E. és T^a
— József főherceg udvari szállítója,
a magyar államvasutak és más nagy vállalatok
szállítója
BUDAPEST, V., VÁCZI-ÚT 6. SZÁM.